

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1

Titlul proiectului de act normativ

Lege
pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal

Secțiunea a 2-a

Motivul emiterii actului normativ

2.1. Sursa proiectului de act normativ

Inițiativa Ministerului Justiției

2.2. Descrierea situației actuale

În forma inițială a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, art. 285, care reglementează infracțiunea de evadare, avea următorul cuprins:

„Art. 285. Evadarea

(1) Evadarea din starea legală de reținere sau de deținere se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 3 ani.

(2) Când evadarea este săvârșită prin folosire de violențe sau arme, pedeapsa este închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(3) Se consideră evadare:

a) neprezentarea nejustificată a persoanei condamnate la locul de deținere, la expirarea perioadei în care s-a aflat legal în stare de libertate;

b) părăsirea, fără autorizare, de către persoana condamnată, a locului de muncă, aflat în exteriorul locului de deținere.

(4) Pedeapsa aplicată pentru infracțiunea de evadare se adaugă la restul rămas neexecutat din pedeapsă la data evadării.

(5) Tentativa la infracțiunile prevăzute în alin. (1) și alin. (2) se pedepsește.”

După cum se poate observa, legiuitorul a optat să incrimineze numai anumite comportamente în legătură cu executarea unor măsuri preventive privative de libertate sau, după caz, a unor pedepse privative de libertate, respectiv:

✓ evadarea din starea legală de reținere sau de deținere;

- ✓ neprezentarea nejustificată a persoanei condamnate la locul de deținere, la expirarea perioadei în care s-a aflat legal în stare de libertate;
- ✓ părăsirea, fără autorizare, de către persoana condamnată, a locului de muncă, aflat în exteriorul locului de deținere.

Recent, prin Legea nr. 146/2021 privind monitorizarea electronică în cadrul unor proceduri judiciare și execuțional penale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 515 din 18 mai 2021, sfera de aplicare a infracțiunii de evadare a fost extinsă, fiind asimilată evadării și „încălcarea de către persoana aflată în arest la domiciliu a obligației de a nu părăsi imobilul ori nerespectarea de către aceasta a itinerarului sau condițiilor de deplasare, stabilite potrivit legii.”

Și după această completare a textului art. 285 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal nu orice faptă de sustragere de la executarea unor pedepse privative de libertate intră în sfera de protecție a dreptului penal. În aceste condiții s-a constatat existența unui număr semnificativ de cazuri în care persoane față de care s-a dispus o pedeapsă definitivă privativă de libertate, persistă în atitudinea de sfidare a legii, sustrăgându-se executării pedepsei.

Păstrarea acestei conduite în afara ilicitului penal ar avea importante consecințe nefaste:

- ✓ sustragerea unor persoane de la executarea unor pedepse privative de libertate și declanșarea procedurii de dare în urmărire a acestora determină aglomerarea activității organelor de aplicare a legii, mobilizând importante resurse umane, logistice și financiare;
- ✓ acest fenomen aduce grave prejudicii și eficienței actului de justiție. Astfel, aplicarea unor pedepse definitive privative de libertate care, în unele cazuri, ajung să fie strict formale, întrucât nu sunt executate, afectează funcția de exemplaritate a pedepsei și scade încrederea populației în actul de justiție și respectul față de lege, toate acestea ducând în cele din urmă la amplificarea fenomenului infracțional.

Statul român nu poate rămâne pasiv în urma apariției acestui fenomen criminologic, care în ultima perioadă a cunoscut o amplificare rapidă, cu atât mai mult cu cât lipsa unei intervenții legislative în materie penală ar putea fi interpretată în mod eronat drept o legitimare a sustragerii de la executarea pedepselor definitive privative de libertate.

În aceste condiții se constată necesitatea unei intervenții legislative prin care, în vederea descurajării sustragerii de la executarea unei pedepse definitive privative de libertate, acest comportament, socialmente periculos, să fie incriminat.

2.3. Schimbări preconizate

a.) Prin art. I al proiectului de lege se propune completarea art. 285 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal.

Astfel, se introduce un alineat nou, *alin. (3¹)*, prin care este asimilată evadării și fapta persoanei condamnate la pedeapsa detențiunii pe viață sau la pedeapsa închisorii de a nu se prezenta la organul de poliție în vederea punerii în executare a mandatului de executare a pedepsei în termen de șapte zile de la data la care a rămas definitivă hotărârea prin care s-a dispus executarea pedepsei.

Referirea în cuprinsul infracțiunii la „hotărârea prin care s-a dispus executarea pedepsei”, și nu la hotărârea de condamnare, are în vedere corelarea cu prevederile Codului de procedură penală, în sensul că emiterea unui mandat de executare a pedepsei poate avea ca temei nu numai o hotărâre de condamnare, ci și alte ipoteze descrise în Codul de procedură penală (cum ar fi, de exemplu, anularea sau revocarea liberării condiționate).

Termenul de șapte zile în interiorul căruia persoana condamnată trebuie să se prezinte pentru punerea în executare a pedepsei a fost apreciat drept termen rezonabil, care să permită unei persoane de bună-credință să facă demersurile necesare pentru a se prezenta la organul de poliție, indiferent de locul unde se află aceasta (în țară sau în străinătate).

În ceea ce privește modificarea *alin. (4)* în cadrul art. 285 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, aceasta are în vedere revenirea la soluția tradițională în materia regimului sancționator al infracțiunii de evadare (reglementată prin Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, în forma anterioară modificărilor aduse prin Legea nr. 146/2021 privind monitorizarea electronică în cadrul unor proceduri judiciare și execuțional penale), respectiv faptul că pedeapsa aplicată pentru infracțiunea de evadare se adaugă la pedeapsa rămasă neexecutată la data evadării.

b.) Pentru a reglementa și situația persoanelor condamnate definitiv la o pedeapsa privativă de libertate anterior intrării în vigoare a prezentei legi și care se sustrag de la executarea respectivei pedepse, **art. II** din proiect prevede în mod expres data de la care începe să curgă termenul de 7 zile în care aceste persoane se pot preda organului de poliție, respectiv de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

c.) **Articolul III** din proiect reglementează obligația pentru structurile Ministerului Afacerilor Interne care pun în executare un ordin de dare în urmărire potrivit art. 522 alin. (1) din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, de a sesiza organele de urmărire penală competente să efectueze urmărirea penală cu privire la infracțiunea prevăzută de art. 285 alin. (3¹) din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare.

2.4. Alte informații

Nu este cazul.

Secțiunea a 3-a Impactul socioeconomic

3.1. Descrierea generală a beneficiilor și costurilor estimate ca urmare a intrării în vigoare a actului normativ

Nu este cazul.

3.2. Impactul social

Nu este cazul.

3.3. Impactul asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului

Nu este cazul.

3.4. Impactul macroeconomic

Nu este cazul.

3.4.1. Impactul asupra economiei și asupra principalilor indicatori macroeconomici

Nu este cazul.

3.4.2. Impactul asupra mediului concurențial și domeniul ajutoarelor de stat

Nu este cazul.

3.5. Impactul asupra mediului de afaceri

Nu este cazul.

3.6. Impactul asupra mediului înconjurător

Nu este cazul.

3.7. Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva inovării și digitalizării

Nu este cazul.

3.8. Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva dezvoltării durabile

Nu este cazul.

3.9. Alte informații

Nu este cazul.

Secțiunea a 4-a

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani), inclusiv informații cu privire la cheltuieli și venituri

- în mii lei (RON) -						
Indicatori	Anul curent	Următorii patru ani				Media pe cinci ani
1	2	3	4	5	6	7
4.1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:	Nu este cazul.					

1. buget de stat, din acesta: 1. impozit pe profit 2. impozit pe venit						
1. bugete locale 1. impozit pe profit						
1. bugetul asigurărilor sociale de stat: 1. contribuții de asigurări						
d) alte tipuri de venituri (Se va menționa natura acestora.)						
4.2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:	Nu este cazul.					
1. buget de stat, din acesta: 1. cheltuieli de personal 2. bunuri și servicii						
1. bugete locale: 1. cheltuieli de personal 2. bunuri și servicii						
1. bugetul asigurărilor sociale de stat: 1. cheltuieli de personal 2. bunuri și servicii						
d) alte tipuri de cheltuieli (Se va menționa natura acestora.)						
4.3. Impact financiar, plus/minus, din care: a) buget de stat	Nu este cazul.					
b) bugete locale						
4.4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare	Nu este cazul.					
4.5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare	Nu este cazul.					
4.6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare	Nu este cazul.					
4.7. Prezentarea, în cazul proiectelor de acte normative a căror adoptare atrage majorarea cheltuielilor bugetare, a următoarelor documente: 1. fișa financiară prevăzută la art. 15 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, însoțită de ipotezele și metodologia de calcul utilizată; 2. declarație conform căreia majorarea de cheltuială respectivă este compatibilă cu obiectivele și prioritățile strategice specificate în strategia fiscal-bugetară, cu legea bugetară anuală și cu plafoanele de cheltuieli prezentate în strategia fiscal-bugetară.						
4.8. Alte informații						

Secțiunea a 5-a
Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

5.1. Măsurile normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ
Nu este cazul.

5.2. Impactul asupra legislației în domeniul achizițiilor publice
Nu este cazul.

5.3. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația UE (în cazul proiectelor ce transpun sau asigură aplicarea unor prevederi de drept UE)
Nu este cazul.

5.3.1. Măsurile normative necesare transpunerii directivelor UE
Nu este cazul.

5.3.2. Măsurile normative necesare aplicării actelor legislative UE
Nu este cazul.

5.4. Hotărârile ale Curții de Justiție a Uniunii Europene
Nu este cazul.

5.5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente asumate
Nu este cazul.

5.6. Alte informații
Nu este cazul.

Secțiunea a 6-a
Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

6.1. Informații privind neaplicarea procedurii de participare la elaborarea actelor normative
Nu este cazul.

6.2. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate
Nu este cazul.

6.3. Informații despre consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale
Nu este cazul.

6.4. Informații privind puncte de vedere/opinii emise de organisme consultative constituite prin acte normative

Nu este cazul.

6.5. Informații privind avizarea de către:

- a) Consiliul Legislativ
- b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării
- c) Consiliul Economic și Social
- d) Consiliul Concurenței
- e) Curtea de Conturi

Proiectul necesită avizul Consiliului Legislativ.

6.6. Alte informații

Nu este cazul.

Secțiunea a 7-a

Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ

7.1. Informarea societății civile cu privire la elaborarea proiectului de act normativ

Proiectul a fost afișat pe pagina de internet a Ministerului Justiției.

7.2. Informarea societății civile cu privire la eventualele impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice

Nu este cazul.

Secțiunea a 8-a

Măsuri privind implementarea, monitorizarea și evaluarea proiectului de act normativ

8.1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ

8.2. Alte informații

Nu este cazul.

Față de cele prezentate, a fost elaborat prezentul proiect de **Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal**, pe care îl supunem Guvernului spre adoptare.

Alina-Ștefania GORGHIU

MINISTRUL JUSTIȚIEI

AVIZĂM FAVORABIL:

Marian- Cătălin PREDOIU

**VICEPRIM-MINISTRU,
MINISTRUL AFACERILOR INTERNE**